

Slutrapport Projektet reell kompetens

Beskrivning av projektet

Projektet har handlat om att utveckla processer och metoder för validering av reell kompetens. För att göra det har verksamheten kartlagts och genom ett nationellt samarbete har det arbetats med att utveckla validering av reell kompetens, trots att det funnits flera hinder på vägen. Projektet vid Umeå universitet har särskilt bidragit med förslag på alternativa urval, seminarier, information på webbsidor och deltagande i flera samarbeten.¹

Kort sammanfattning av rapporten

Projektet har präglats av ett omfattande samarbete lokalt, nationellt och internationellt. Genom samarbeten och kontakter med Universitets- och högskolerådet (UHR) har arbetet inom det lokala projektet kommit att handla om vissa prioriterade områden, som beskrivs i rapporten. Validering av reell kompetens är ett komplicerat begrepp och att arbeta med utförande är mycket tidskrävande, vilket gör att det inte är en enkel fråga att lösa, särskilt med tanke på att medel inte tillsätts i dagsläget för centralt och lokalt arbete vid lärosäten. Rapporten tar upp de olika delarna i projektet, möjligheter och svårigheter samt kopplingen till projektansökan.

Del 1 – Presentation av de olika delarna av projektet

Information

I det lokala projektet har det arbetats med att ta fram en informativ webbsida för presumtiva studenter/studenter som ska ansöka om reell kompetens för behörighet. Studiebesök gjordes i ett tidigt skede i projektet vid dåvarande Malmö högskola. Med inspiration därifrån och lokalt samt från UHR, publicerades en ny webbsida för sökande som lyfts som ett gott exempel nationellt.² En sida för anställda som arbetar med validering av reell kompetens har också publicerats.

Projektdeltagare vid Umeå universitet har ingått i delprojektet information och samarbetat nationellt med att ta fram information om reell kompetens för publicering på UHR's webbplats, fallbeskrivningar och en samtalsmanual för vidareinformatörer.

Verktygslåda

Metoder för validering av reell kompetens har tagits fram. För att se på möjligheter och svårigheter, har intervjuer gjorts med personal som arbetar med validering vid institutioner vid Umeå universitet. Fallbeskrivningar har sedan sammanställts i en rapport.³

Andra delar är t ex den tidigare rapporten som handlar om fokusgrupper, seminarier och workshoppar⁴, ordlista med begrepp, kvalitet vid bedömning samt alternativt urval. Information om specifika metoder och verktyg för kartläggning och bedömning har samlats in och bearbetats.

¹ Projektplan Reell kompetens vid Umeå universitet Dnr: FS 2.9-687-16 version 1, 2 och 3

² <https://www.umu.se/utbildning/kommer-jag-in/behorighet/behorig-genom-reell-kompetens/>

³ Larsson & Skogebrandt, Rapport reell kompetens Fallbeskrivningar 2017

⁴ Nylén & Smidt, Rapport reell kompetens Fokusgrupper, seminarier och workshops HT 2016

UMEÅ UNIVERSITET

Under 2019 kommer ett nytt projekt att startas upp, med en projektledare på 50%. Verktygslådan för tillträde ska utvecklas och metoder för tillgodoräknande sparas undan till senare tillfälle, då ev. förordningsförändringar trätt i kraft.

Samarbete

I projektet har det funnits ett lokalt samarbete i projekt- och styrgrupp, med representanter från Förvaltning, fakulteter, institutioner och Lärarhögskolan. UHR har tillfrågats angående prioriteringar i det lokala projektet. Studiebesök vid Linnéuniversitetet och dåvarande Malmö högskola, har bidragit till inspiration. Det bidrog också till att en konsult inom validering anlätades i det lokala projektet, vilket i sin tur ledde till ett ytterligare samarbete i projektet Nationellt uppdrag kring utveckling av validering (NUKUV, se nedan).

Projektet har deltagit genom ett ledamotsuppdrag i SUHF:s Nationella bedömningsgrupp för antagning (NBA). I bedömningsgruppen har det kommit upp frågor om validering av reell kompetens. Det lokala projektet ingår även i UKÄ:s referensgrupp för statistik.

Projektet har ingått i flera s.k. kluster genom UHR's nationella projekt. Projektdeltagare från Umeå universitet har deltagit i informations- och IT klustret. Riktlinjer, organisation och roller är projektets huvudsakliga inriktning. Genom andra lärosäten har Umeå universitet även deltagit i ytterligare delprojekt inriktade på utbildningsområden.

Umeå universitet har deltagit i projektet Nationellt uppdrag kring utveckling av validering (NUKUV). Projektet har letts av konsulten Hanne Smidt som också har anlåtats i det lokala projektet. Förutom Umeå universitet, har Malmö Universitet och Högskolan Väst deltagit. Studiebesök har gjorts i Frankrike och Danmark. Tre nationella workshoppar har genomförts, varav ett vid Umeå universitet då vi hade besök från Danmark och Frankrike.

Det lokala projektet ingår i Valideringsnätverk norr, som haft gemensamma träffar under projektets gång. Några platser har vikts vid seminarier och workshoppar i Umeå för representanter från lärosäten inom nätverket.

Valideringsnätverk Väst har utvecklat en manual för validering av reell kompetens. Genom kontakt och träffar med nätverket har projektet vid Umeå universitet fått ta del av materialet.

Ett samarbete mellan studievägledning och antagning har inletts, för att diskutera reell kompetens frågor och ta upp aktuella ärenden. Gruppen har träffats ett flertal gånger under 2017-2018. Nu finns ett beslut om inrättande av en samverkansgrupp för validering av reell kompetens vid Studentcentrum (se del 2).

För att sprida information om validering av reell kompetens vid Umeå universitet, har det i projektet ordnats möten med representanter från Arbetsförmedling och Vuxenutbildning. De har också varit inbjudna till utbildningstillfällen anordnade av projektet. Representant från Region Västerbotten har också bjudits in.

Utbildning

Inom projektet har ett tiotal utbildningstillfällen i form av seminarier och workshoppar erbjudits. Lokala representanter från Umeå universitet, men också från Arbetsförmedlingen har hållit i informationspass. Nationella representanter från andra lärosäten, UHR, Futurion AB och

UMEÅ UNIVERSITET

Valiwebb är andra exempel på föreläsare. Hanne Smidt har agerat moderator vid ett flertal av de utbildningstillfällena som anordnats vid Umeå universitet. Hanne har föreläst om validering av reell kompetens i ett Europeiskt perspektiv. Innehållet i utbildningstillfällena har bl.a. varit kvalitetssäkring, kartläggning, validering utan dokumentation och framtidens arbetsmarknad.

Kartläggning av verksamhet

I ett inledande skede av det lokala projektet, gjordes en kartläggning av verksamheten. Fakultets-/institutionsrepresentanter och representanter från förvaltningen samt studenter intervjuades. Arbetet avslutades genom en rapport.⁵ Rapporten användes som underlag till projektplan 2.0 som blev klar under 2017.

Alternativa urval

Det har ansetts viktigt att också se över möjligheten för gruppen validander att bli antagen till utbildning. Projektet har bidragit med en rutinbeskrivning för alternativt urval. Beskrivningen har presenterats vid en av UHR:s nationella konferenser. Ett alternativt urval enligt förslag från projektet, blir aktuellt inför hösten 2019.⁶

Styrdokument och processer

Hur validering av reell kompetens ska beskrivas i styrdokument har ändrats under projektets gång. Det underlag som projektet har arbetat fram har nu lämnats över till studievägledning, antagning och examina/tillgodoräknande.

En önskan om utveckling som kom fram vid kartläggningen av verksamheten var att centralisera information- och vägledning inför ansökan om tillgodoräknande. Då majoriteten i projekt- och styrgrupp ansåg att det arbetet skulle utföras av personal med profession inom specifikt utbildningsområde, röstades förslaget ned. Utifrån fungerande lokala processer och att det inte planeras för fortsatt nationell finansiering, har det bestämts att verksamheten ska bygga på befintliga strukturer.

Statistik

I ett samarbete med antagningen 2017, dokumenterades reell kompetens i antagningssystemet (NyA), så att statistikunderlag kunde sökas ut. Det fanns dock svårigheter med dokumenterandet, vilket gjorde att inte siffrorna var helt tillförlitliga. En svårighet har också varit att personalen vid antagningen har haft hög arbetsbelastning. Inom projektet har uppgifter som framkommit genom SQL utsökningar av antagningen räknats och sammanställts, efter UHR förfrågan 2018. Lokal statistik visar på ett ökat antal ansökningar om reell kompetens för behörighet och ett ökat antal bifall.

Ersättning till institutioner

2017 fick Arbetsgruppen i uppdrag av Styrgruppen att ta fram ett budgetäskande med bl.a. förslag på hur institutioner kan ersättas för tillgodoräknande av reell kompetens. Arbetsgruppens förslag

⁵ Nylén & Smidt, Rapport reell kompetens Fokusgrupper, seminarier och workshops HT 2016

⁶ <https://www.umu.se/utbildning/program/hogskoleingenjorsprogrammet-i-byggt teknik/urval-till-hogskoleingenjorsprogrammet-i-byggt teknik/>

UMEÅ UNIVERSITET

ligger i dagsläget på is, pga. att det inte är bestämt om fortsatta nationella medel för validering av reell kompetens.

Del 2 – Anknytning till utlysningen av projektmedel

En varaktig struktur

Projektet bidrar till en varaktig struktur på så vis att vi har fungerande strukturer som vi nu utvecklar ytterligare för att valideringsarbetet ska fungera bättre. Lokala styrdokument är under bearbetning.

Det har beslutats om en samverkansgrupp för validering som ska ta vid efter projektets avslut. Samverkansgruppen består av representanter från studievägledning, antagning och examina/tillgodoräknande. (bilaga)

Information, utbildning, metoder och samarbeten är också värdefull behållning från projektet och som också bygger på den varaktiga strukturen.

Har resultatet inom projektet börjat spridas?

Genom seminarier/workshoppar lokalt och nationellt har kunskap spridits om de resultat som projektet hittills har åstadkommit. Rapporter och annonsering har varit andra metoder för spridning. I november 2018 presenterades projektet i Umeå universitets personaltidning.⁷

I projekt 2019 är tanken att mer kontakt ska knytas inom lärosätet.

Hur följs resultat upp?

Samverkansgruppen för validering av reell kompetens inom Studentcentrum kommer att arbeta för att säkerställa samsyn i frågor som gäller validering, säkerställa hög gemensam kompetens om regelverk som gäller validering och säkerställa att den gemensamma processen för och informationen om validering är aktuell och effektiv.

Ett nytt projekt startas upp med fokus på implementering av metoder och modeller för tillträde. Genom det planerade systemverkyget Valda kommer ärenden som avser reell kompetens lättare att kunna följas upp.

Umeå universitets slutrapport kommer att presenteras för Universitetsledningen som fastställer den. Beskrivning av hur Umeå universitet arbetar med validering av reell kompetens kommer att ingå i de lokala styrdokumenterna.

Gemensam information till sökande och potentiella sökande av reell kompetens

Att ha gemensam information till sökande i landet underlättar både för de sökande och för samarbetet mellan lärosäten, samt att det är tidsbesparande. Det är viktigt att alla lärosäten är delaktiga och överens om den nationella informationen.

⁷ Aktum, Umeå universitet Nr. 2 2018

UMEÅ UNIVERSITET

Användning av sakkunniga

Sakkunniga från UHR, Umeå universitet och andra lärosäten inom Europa har använts i projektet. Representanter från Arbetsförmedlingen, Vuxenutbildningen, Hanne Smidt Consulting och Fututrion AB är andra aktörer med erfarenheter inom validering av reell kompetens som har varit delaktiga till att kompetens spridits inom projektet. Kompetens om validering av reell kompetens i olika perspektiv har nyttjats, exempelvis inom kvalitetssäkring, SeQF, validering i Europa, tillträdes- och tillgodoräknandefrågor samt validering kopplat till arbetslivet.

Anknytning till ordinarie vägledningsarbete

Vid Umeå universitet finns både studievägledning centralt vid Studentcentrum och lokalt vid institution/fakultet/Läraryhögskolan. Det ser lite olika ut beroende av hur fakulteter/Läraryhögskolan har delat upp verksamheten.

Underlag till styrdokumentvad gäller information och vägledning inför ansökan om validering av reell kompetens har presenterats vid Studentcentrums ledningsmöte. Informationen på Utbildningswebben har utvecklats under projektets gång.

Erfarenhetsutbyten har genomförts med studievägledningen med jämna mellanrum. Studievägledare centralt och lokalt vid institutioner har intervjuats för fallbeskrivningar under 2017, vilket har bidragit till beskrivningar av metoder för validering av reell kompetens.

Hinder inom ordinarie struktur

Både centralt och lokalt vid institutioner råder hög arbetsbelastning, vilket gör det svårt att motivera personal att arbeta med validering av reell kompetens. Det kan också vara svårt att få personal att delta i projektet pga. av resursbrist. Det är svårt att genomföra fler alternativa urval och senare del antagningar, då även det är resurskrävande.

I dagsläget finns inte möjlighet till fördjupad kartläggning för grundläggande behörighet, då den planerade virtuella organisationen dröjer. Tanken inom projektet var att studievägledare centralt vid lärosätet i samarbete med ämneskunniga skulle genomföra kartläggning/ämnesbedömning. Det lades dock på is då en nationell organisation var på gång.

Systemverktyget VALDA tar längre tid än beräknat, vilket gör att vi nu inte kommer vidare på samma sätt med kartlägningsarbetet när det gäller tillträde. Statistikarbetet försvåras, eftersom det är problem med att dokumentera reell kompetens ärenden och att ta fram bra statistikunderlag ur antagningssystemet NyA.

Inom lärosätet har vi inte enats om att en lokal ingång vad gäller information och vägledning för tillgodoräknande ska införas, vilket kan bidra till att skillnaderna i arbetet med information och vägledning inför ansökan om validering för tillgodoräknande blir svårare att minska.

Tillgodoräknande görs endast mot kurs, vilket försvårar validering av reell kompetens i tillgodoräknandearärenden. I Högskoleförordningen kap. 6 § 10 står det bl. a. att högskolan ska ange vilka kurser som ingår i examen på grund och avancerad nivå, men det står ingen motsvarighet som går att relatera till validering av reell kompetens, vilket medför att de flesta lärosäten gör tolkningen att tillgodoräknande ska göras mot kurs och inte mot hel utbildning/examen.

UMEÅ UNIVERSITET

När det gäller kompletteringar av tillgodoräknandeansökningar är tolkningen vid Umeå universitet att kompletteringar mellan ansökan och beslut endast får göras i form av intyg, som styrker den åberopade kompetensen. Det här gör att det blir svårt att utföra validering av reell kompetens för tillgodoräknande i någon större utsträckning.

Den fina gränsdragningen mellan vad som är reell kompetens och inte, försvårar arbetet med att beskriva definitionen och ärenden som endast inkluderar formell kompetens kan ibland vara mer komplicerade än reell kompetens ärenden.

Samverkan mellan Umeå universitet och andra aktörer

I projektet har det samarbetats lokalt på lärosätet med andra lokala aktörer, regionalt, nationellt och internationellt. Se vidare avsnitt "Samarbete" i del 1.

Åtgärder av undertecknare

Fastställa projektplanen för implementering av modeller och metoder för behörighet.

Fastställa styrdokument som revideras med utgångspunkt i projektresultaten.

Del 3 – Övriga frågor

Riktlinjer, organisation och roller

"Mål och lokala föreskrifter för studievägledning" ska uppdateras. Små justeringar kommer att göras i handläggningsordningen för tillgodoräknande. En ny handläggningsordning för reell kompetens för behörighet är under bearbetning. Vikten av ett förtydligande vad gäller vem som har ansvar för information och vägledning, kartläggning och ämnesbedömning har lyfts vid Studentcentrums ledningsmöte.

Inom Umeå universitet behålls den ordinarie organisationen och en samverkansgrupp för validering av reell kompetens bildas. Ett beslut har tagits vid Studentcentrums ledningsmöte och ett uppdrag finns till gruppen. (bilaga)

Samverkan vad gäller metoder, modeller och "good practise"

I det lokala projektet har det arbetats med att ta fram en verktygslåda för validering av reell kompetens för behörighet och tillgodoräknande. Kontakter har tagits med bl.a. Stockholms universitet och Högskolan Väst. Nordiskt nätverk för vuxnas lärande (NVL) hemsida⁸ med information har också använts. "Good practise" i ett Europeiskt perspektiv har vi fått genom samarbete med Hanne Smidt och genom studiebesök samt workshoppar med representanter från Danmark och Frankrike. Se vidare Del 1.

⁸ <https://nvl.org/>